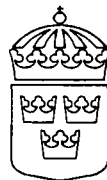

Jordbruksutskottets yttrande

1993/94:JoU1y

Bygder och regioner i utveckling

1993/94
JoU1y

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 29 mars 1994 beslutat bereda jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1993/94:140 Bygder och regioner i utveckling.

Jordbruksutskottet berör i sitt yttrande i huvudsak endast delar av propositionens avsnitt 7 om landsbygdsutveckling jämte motionerna A46, A49, A57 yrkande 8 och A66.

Propositionen

I propositionen läggs fram förslag till mål för regionalpolitiken samt förslag och bedömningar beträffande inriktning och utformning av olika åtgärder.

Det överordnade målet för regionalpolitiken skall vara att öka den enskildes möjligheter att fritt kunna välja arbete och bostadsort. Detta skall åstadkommas genom att regionalpolitiken bidrar till att utveckla livskraftiga regioner i alla delar av landet. Regionalpolitiken skall också åstadkomma en mer likvärdig ekonomisk, social och kulturell standard för landets olika delar.

En omfattande satsning på landsbygdsutveckling föreslås. Glesbygdstöd och mindre lokaliserings- och utvecklingsbidrag slås samman till ett nytt landsbygdsstöd, som länsstyrelserna skall kunna lämna såväl i glesbygd som i landsbygdsområden.

Sammanlagt föreslås att drygt 3 miljarder kronor anvisas budgetåret 1994/95 för regionalpolitiska åtgärder.

I propositionen redovisas också hur förslagen till svensk regionalpolitik förhåller sig till EES-avtalet och resultatet av förhandlingarna om ett medlemskap i EU.

Motionerna

I yttrandet behandlar jordbruksutskottet följande motioner:

1993/94:A46 av John Andersson (-) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska åtgärder för skogsbruket.

1993/94:A49 av Carl-Johan Wilson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det nya landsbygdsstödet skall kunna beviljas för både egentliga jordbruksföretag och med jordbruk kombinerad verksamhet i glesbygdsområden i hela landet.

1993/94:A57 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kretsloppssamhället.

1993/94:A66 av Birgitta Carlsson och Birger Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det nya landsbygdsstödet.

Utskottet

Landsbygdsutveckling och landsbygdsstöd

Utskottet delar för sin del regeringens bedömning under avsnitt 7.1 angående den allmänna inriktningen i fråga om landsbygdsutvecklingen. Som regeringen anför bör landsbygdens resurser och tillväxtpotentialer tas till vara. Basnäringarna är viktiga på landsbygden, och det företagandet bildar också i fortsättningen grunden i landsbygdens näringsverksamhet.

Även utskottet anser således att grunden för en stabil utveckling på landsbygden är att basnäringar som jord- och skogsbruk samt fiske kan utvecklas positivt. Produktion av livsmedel och råvaror av olika slag utgör en viktig del i landsbygdens ekonomi. Jordbruket har också en avgörande roll för bevarandet av ett öppet och levande kulturlandskap. Här finns dessutom utvecklingsmöjligheter i form av ett ökat intresse för boende på landsbygden, men också i form av en ökad efterfrågan på nya miljöanpassade produkter. Dessa överväganden överensstämmer väl med utskottets ställningstaganden i olika betänkanden om jordbrukspolitiska frågor, bl.a. 1992/93:JoU13. När det gäller nya produkter kan t.ex. nämnas att regeringen hösten 1993 tillsatt en utredning angående utveckling av biologiska råvaror (dir. 1993:124). I fråga om de areella näringarnas roll i en kretsloppsanpassad samhällsutveckling hänvisas till redovisningen i det följande.

I avsnitt 7.3 Företagsutveckling föreslår regeringen att ett landsbygdsstöd på högst 450 000 kr och med differentierade stödnivåer inrättas. Stödet ersätter hittillsvarande små lokalisering- och utvecklingsbidrag i de regionalpolitiska stödområdena samt glesbygdsstöd i glesbygdsområden. Stödet skall också kunna lämnas i landsbygdsområden som avgränsas av länsstyrelsen.

Regeringen redovisar i detta sammanhang (prop. s. 66) tidigare riksdagsuttalanden om att medlen för regionala utvecklingsinsatser skall kunna användas för att stärka jordbruksnäringen och till verksamheter som bedrivs i kombination med jordbruksföretag. Det nya landsbygdsstödet bör därför tills vidare kunna beviljas för investeringar i jordbruksföretag på samma villkor och inom samma avgränsade

områden som för övriga småföretag i de län som tidigare berördes av det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige. I övriga delar av landet bör enligt regeringen stöd endast kunna lämnas för investeringar i kombinationsverksamheter till jordbruket.

Den begränsning av stödet som sålunda föreslås gälla i övriga delar av landet möter invändningar i två motioner. Enligt motionerna A49 (fp) och A66 (c) bör stöd till investeringar och utvecklingsprojekt inom själva jordbruksnäringen kunna ges inom glesbygdsområden i hela landet. Motionärerna framhåller bl.a. att glesbygdsproblematiken kan vara påtaglig i södra och mellersta Sverige lika väl som i norra Sverige.

Utskottet erinrar om att det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige infördes budgetåret 1987/88 och – efter viss förlängning i samband med 1990 års livsmedelspolitiska beslut – upphörde med utgången av budgetåret 1991/92 (1986/87:JoU26, 1989/90:JoU25 m.fl. betänkanden). Som framgår av förordningen (1987:606) om statligt regionalt stöd till jordbruks- och trädgårdsföretag omfattade programmet Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län.

Med verkan fr.o.m. den 1 juli 1988 utvidgades förordningen till att omfatta jordbruks- och trädgårdsföretag som är belägna inom områden som avses i 1 § andra stycket förordningen (1985:619) om glesbygdsstöd (SFS 1988:375).

Utskottet utgår från att regeringens förslag om det nya landsbygdsstödet, såvitt avser investeringar i jordbruksföretag, tar sikte på samma geografiska område som anges i ovannämnda förordning (1987:606) om det särskilda åtgärdsprogrammet.

När det gäller möjligheten att ge stöd till investeringar i jordbruksföretag delar utskottet motionärernas uppfattning att det finns starka regionalpolitiska skäl att stimulera sådana investeringar i glesbygdsområden i hela landet. Som anförs i motionerna kan glesbygdsproblematiken ofta vara lika uttalad i delar av södra och mellersta Sverige som i norra Sverige. Utskottet föreslår således för sin del, i anslutning till motionerna A49 och A66, att det nya landsbygdsstödet skall gälla i glesbygdsområden utan den begränsning i fråga om jordbruksföretag som anges i propositionen.

I sammanhanget bör tilläggas att Sverige vid ett eventuellt EU-medlemskap får del av bl.a. vissa stödformer inom ramen för EG:s strukturprogram på jordbruksområdet. För de områden i södra och mellersta Sverige som ligger utanför stödområdet är stödet till mindre gynnade områden, s.k. LFA-stöd (Less Favoured Areas), av särskilt intresse. Resultatet av förhandlingarna visar att en flexibel tolkning av de befintliga stödkriterierna ger ett acceptabelt resultat för Sverige. Skogsbygderna och större delen av mellanbygderna i södra och mellersta Sverige kommer att definieras som LFA-områden. Regeringen har uttalat att den förutsätter att stödet kommer att omfatta t.ex. stora delar av Öland och hela Gotland. Den exakta avgränsningen är ännu inte klar, och beslut i frågan kan fattas av EG-kommissionen först efter ett svenskt EU-inträde.

Utskottet förutsätter att samordning sker så att det nu aktuella stödet till jordbruksföretag m.m. endast utgår i de blivande LFA-områdena.

Om arbetsmarknadsutskottet delar jordbruksutskottets bedömning angående landsbygdstödet utformning uppkommer frågan om detta ställningstagande bör påverka anslagstilldelningen. Jordbruksutskottet anser för sin del att ändringen skall göras inom den anslagsram som regeringen föreslagit.

I motion A46 (-) framhålls skogsbrukets stora betydelse för landsbygden. Enligt motionen måste skogsbruket få sin givna plats i de regionalpolitiska insatserna. Ett stöd till skogsbruket kan lämpligen handla om stöd till skogsbilvägar. Man kan också stödja ett tredje virkessortiment för energianvändning. Stödet som tidigare fanns för återväxtåtgärder i svåröryngrade områden måste därför återinföras.

Utskottet erinrar om att riksdagen under föregående riksmöte fattade beslut om en ny skogspolitik (1992/93:JoU15). Denna politik innebär att det generella stödet till skogsbruket avskaffas. Även skogsvårdsavgiften har avskaffats. Frågan om stöd till skogsbruket för olika ändamål behandlades även i budgetberedningen (1993/94:JoU13). I detta sammanhang avgav arbetsmarknadsutskottet yttrande över bl.a. motioner om arbetsmarknadspolitiska medel till skogsbruket (1993/94:AU3y).

Jordbruksutskottet hänvisar till dessa ställningstaganden och avstyrker för sin del motion A46 i den del den avser stöd till primärproduktionen i skogsbruket.

Kretsloppsfrågor

I anslutning till motion A57 yrkande 8 (v) får utskottet anföra följande: Frågan om de areella näringarnas roll i en kretsloppsanpassad samhällsutveckling har rönt stor uppmärksamhet från statsmakternas sida. Utskottet har nyligen behandlat frågor om uppföljning av beslutet vid UNCED-konferensen år 1992 om miljö och utveckling mot bakgrund av regeringens överväganden i proposition 1993/94:111 (se 1993/94:JoU19 men även JoU22). I proposition 111 (s. 43 f.) anförs bl.a. att regeringens politik på jordbruks-, skogsbruks- och fiskeområdena bygger på klara målsättningar och bestämda miljökrav. Våren 1993 beslutade riksdagen om ett miljömål för skogsbruket som jämsätts med produktionsmålet. Miljömålet innebär att skogen skall brukas så att växt- och djurarter i skogen kan leva vidare. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. I det livsmedelspolitiska beslutet år 1990 lades fast ett miljömål för jordbruket som innebär att slå vakt om ett rikt och varierat odlingslandskap och en bevarad biologisk mångfald och att minimera jordbrukets miljöbelastning. Utskottet ser således ingen avgörande skillnad i inriktning och ambitionsnivå mellan motionärernas krav under yrkande 8 och den politik som riksdagen vid flera tillfällen ställt sig bakom.

På jordbruksutskottets vägnar

Margareta Winberg

I beslutet har deltagit: Margareta Winberg (s), Ivar Virgin (m), Ingvar Eriksson (m), Bengt Rosén (fp), Åke Selberg (s), Inge Carlsson (s), Dan Ericsson i Kolmården (kds), Max Montalvo (nyd), Carl G Nilsson (m), Sinikka Bohlin (s), Björn Ericson (s), Jan-Olof Franzén (m) och Stina Gustavsson (c).

Avvikande mening

Margareta Winberg, Åke Selberg, Inge Carlsson, Sinikka Bohlin och Björn Ericson (alla s) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Landsbygdsutveckling och landsbygdsstöd som börjar med "När det" och slutar med "regeringen föreslagit" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att det finns tillräckliga skäl att med statliga medel stödja investeringar i jordbruksföretag utanför det område som anges i förordningen om det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige. En utgångspunkt för regionalpolitiken måste vara att de statliga insatserna förbehålls sådana områden där det föreligger särskilda motiv för att stödja vissa investeringar m.m. i syfte att upprätthålla sysselsättning och boende. Mot bakgrund av regeringens förslag om ytterligare en kategori av stödområden kan en utvidgning av stödet rentav innebära att ett i stort sett rikstäckande stöd till investeringar i rena jordbruksföretag införs. Utskottet anser därför att arbetsmarknadsutskottet bör avstyrka motionerna A49 och A66.

